

1 Our דף began by presenting a מחלוקת regarding what is said in a long ברכה right before the conclusion of the ברכה. - מעין חתימה סמוך לחתימתו - רב יהודה אמר שמואל - The words right before the end of the ברכה must be similar to the conclusion of the ברכה. In פומבדיתא they said; - מעין פתיחתו סמוך לחתימו - The words right before the end of the ברכה must be similar to the opening of the ברכה.

1

מחלוקת

What is said in a long ברכה before the conclusion of the ברכה

פומבדיתא	רב יהודה אמר שמואל
מעין פתיחתו סמוך לחתימו	מעין חתימה סמוך לחתימתו

2 The גמרא explains; איכא בנייהו יום טוב שחל להיות אחר השבת - The practical difference between these two opinions is when יום טוב falls on שבת - מוצאי שבת - where the beginning of חתמינו בין קודש - מוצאי שבת is the same as on every שבת - לקודש - לקודש - We end with - לקודש - לקודש - Therefore, according to רב יהודה אמר שמואל, at the end of the ברכה one needs to say יום טוב - בין קדושת שבת לקדושת יום טוב - similar to the conclusion of the ברכה - According to פומבדיתא one does not need to add יום טוב - בין קדושת שבת לקדושת יום טוב - and can end with the regular המעשה - בין יום השביעי ליששת ימי המעשה which is מעין פתיחתו.

2

איכא בנייהו

יום טוב שחל להיות אחר השבת

Where the beginning is the same. But...

חתמינו בין קודש לקודש

ברוך אתה ה' המבדיל בין קודש לקודש

פומבדיתא	רב יהודה אמר שמואל
בין יום השביעי ליששת ימי המעשה	בין קדושת שבת לקדושת יום טוב
מעין פתיחתו	מעין חתימה

3 The גמרא then quotes רבי אלעזר אמר רבי יהושע who said; הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף על שבע - One should not say less than 3 הבדלות and no more than 7 הבדלות.

3

רבי אלעזר אמר רבי יהושע

המוסיף לא יוסיף על שבע	הפוחת לא יפחות משלש
------------------------	---------------------

4 The גמרא asks from a ברייתא; אומר הבדלות במוצאי שבת ובמוצאי ימים טובים ובמוצאי שבת ליום טוב ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד - אבל לא במוצאי יום טוב לשבת - הבדלה is said whenever Shabbos or Yom Tov depart, and is followed by a day of lesser קדושה, but not when followed by a day of greater קדושה, such as when Yom Tov is followed by Shabbos.

4

ברייתא: אומר הבדלות

☒ אומר הבדלות	☒ ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד	☒ ובמוצאי שבת ליום טוב	☒ ובמוצאי ימים טובים	☒ במוצאי שבת
☐ אומר הבדלות	☐ ובמוצאי יום טוב לשבת	☐ ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד	☐ ובמוצאי ימים טובים	☐ במוצאי שבת

5 The *ברייתא* concludes; הרגיל אומר הרבה - one who is comfortable says many הבדלות -
 ושאינו רגיל אומר אחת - and one who is not comfortable says 1 הבדלה. We see that a person can say even 1 הבדלה?
 תנאים, some hold that the minimum הבדלות is 1 and some hold it is 3!
 And the *גמרא* concludes; לית הלכתא כוותיה - the הלכה does not follow the opinion that one may say 1 הבדלה.

5 *The ברייתא concludes*
 הרגיל אומר הרבה ושאינו רגיל אומר אחת
 תנאי היא
And the גמרא concludes
 לית הלכתא כוותיה

6 The *גמרא* continues with a teaching of רבי יהושע בן לוי; המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות האמורות בתורה - The הבדלות must be based on הבדלות that are found in the תורה.

6 רבי יהושע בן לוי
 המבדיל צריך שיאמר מעין הבדלות האמורות בתורה

7 The *גמרא* asks from a *ברייתא* which lists the order of the הבדלות?
 מבדיל בין קודש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה בין טמא לטהור בין הים לחרבה בין מים עליונים למים תחתונים בין כהנים ללויים וישראלים and we don't find הבדלה written in the תורה regarding the ים and חרבה?

7 *The גמרא asks from a ברייתא which lists the order of the הבדלות?*
 אומר המבדיל בין קודש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה בין טמא לטהור בין הים לחרבה בין מים עליונים למים תחתונים בין כהנים ללויים וישראלים
 הבדלה regarding the ים and חרבה?
 And we don't find

8 The *גמרא* answers מכאן בין הים לחרבה -
 Indeed, we must remove it from the *ברייתא*!

8 סמי מכאן בין הים לחרבה

9 The *גמרא* then asks that if so there are only 6 הבדלות, since we learned in a previous דף that בין יום השביעי לששת ימי המעשה is not counted because it's said only to be מעין חתימה?

9 *If so there are only 6 הבדלות*

- 10 The גמרא answers; כהנים לויים וישראלים תרי מילי נינהו -
 - הבדלות 2 כהנים לויים וישראלים
 -1- between לויים and כהנים
 -2- between לויים and ישראלים.

10

כהנים לויים וישראלים
 תרי מילי נינהו

- 11 The גמרא then presents a Machlokes regarding the conclusion of the ברכה of הבדלה. The ת"ק says it's סודר בראשית, יוצר בראשית אחרים, ויצר בראשית רבי יוסי ברבי יהודה - and this is also the opinion of רב, רב - And the רשב"ם explains that we follow the opinion of שמואל.

11

מחלוקת

Conclusion of the הבדלה of ברכה

שמואל	רבי יוסי ברבי יהודה	אחרים	ת"ק
המבדיל בין קודש לחול	מקדש ישראל	יוצר בראשית	סודר בראשית
רשב"ם			

- 12 The גמרא then presented a story of how עולא said הבדלה. The entire הבדלה of עולא consisted of; ברוך אתה ה' המבדיל בין קודש לחול.

12

The entire הבדלה of עולא consisted of
 ברוך אתה ה' המבדיל בין קודש לחול

- 13 The גמרא question this from a ברייתא that teaches the דינים of how to say a ברכה. Before presenting the ברייתא we'll first explain the rules of saying ברכות. If the ברכה is short, or even if it's long but does not leave the main point of the ברכה, it only opens with ברוך and does not end with ברוך. This is the reason the ברכה on a מצוה or on food only opens with ברוך. This is also the reason that the last ברכה of המזון - that of הטוב והמטיב - does not end with ברוך, because the entire Brachah is of one point. However if a ברכה is long and mentions other points, it opens with ברוך, and also closes with ברוך to get back to its main point. This is the reason that the ברכה of יוצר אור, and the first ברכה of הזון open and close with ברוך. However, if a long ברכה comes in continuation of a previous ברכה, then it does not open with ברוך. For this reason the second ברכה of שמע קריאת שמע - that of נודה לך - and the second and third ברכה in Bentching - נודה לך and רחם נא do not open with ברוך. One exception to this is the fourth ברכה of Bentching - הטוב והמטיב. It opens with ברוך even though it comes after the first 3 ברכות of המזון, because it's different in that the first three are התורה and the fourth is מדרבנן.

13

דינים teaches the ברייתא how to say a ברכה

ברכה Comes in continuation of a previous ברכה	ברכה IS LONG or OTHER POINTS	ברכה IS SHORT or ONLY 1 POINT
Closes with ברוך	Does not open with ברוך	Closes with ברוך
	Opens with ברוך	Does not end with ברוך
		Opens with ברוך

14 Therefore, the Braisa says as follows; כל הברכות כולן פותח בברוך וחותרם בהן בברוך - All ברכות open with ה' ברוך אתה ה' and end with ה' ברוך אתה ה'.

Except for the ברכות we say on a מצוה and on food, וברכה הסמוכה לחבירתה וברכה אחרונה - And a ברכה that comes after a previous ברכה, and the ברכה of ויצ"ב אמת that's said right after קריאת שמע, which is also a ברכה הסמוכה לחבירתה, because it's considered a continuation of באהבה את עמו ישראל באהבה, which was said right before קריאת שמע.

Some of them - ברכת - שיש מהן פותח בברוך ואין חותרם בברוך - open with ברוך but do not close with ברוך, because they are short. ויש מהן שחותרם בברוך ואין פותח ברוך, because they are short. And some of them - a ברכה that comes after a previous ברכה and the ברכה that's said after קריאת שמע - close with ברוך but don't open with ברוך.

The last ברכה in והטוב והמטיב פותח בברוך ואינו חותרם בברוך - ברוך but does not close with ברוך.

14

כל הברכות כולן
פותח בברוך וחותרם בהן בברוך
חוץ מברכות מצות וברכת הפירות
וברכה הסמוכה לחבירתה
וברכה אחרונה שבקריאת שמע

ויש מהן	שיש מהן
שחותרם בברוך	פותח בברוך
ואין פותח בברוך	ואין חותרם בברוך

והטוב והמטיב
פותח בברוך ואינו חותרם בברוך

15 The עולא concludes קשיא לעולא - this is a question on עולא who opened the הבדלה with ברוך but did not close with ברוך?

15

קשיא לעולא
Who opened the הבדלה with ברוך but did not close with ברוך?

16 The גמרא answers; אמר לך עולא הא נמי כברכת המצות דמיא - אמר לך עולא will tell you that the הבדלה is also similar to ברכת המצות since they are both a form of הודאה thanking ה' without anything else added to it. Only when something that is not directly related to the ברכה is inserted in the ברכה is it necessary to close with the ברוך to repeat the main point of the ברכה. Here, however, since the whole ברכה is only about הבדלה there's no need to close with another ברוך.

16

אמר לך עולא
הא נמי כברכת המצות דמיא